Tummas Arabo og Marita Petersen eru við at beina fyri Føroyum sum eitt rættarsamfelag

Tað tykist greiðari fyri hvønn dag sum gongur, at Javnaðarflokkurin í landsstýrinum er við at beina fyri Føroyum sum eitt rættarsamfelag. Eitt »gott« dømi um hetta er málið um telefonviðbótina hjá langfarafiskimonnum.

Byrjanin til hesa søgu var, at landsskattanevndin í fjør gav FF viðhald í, at langfarafiskimenn kundu trekkja útreiðslur av telefon frá í skattauppgerðini. Upphæddin varð sett til kr. 40 pr. dag. Hetta toldi landsstýrið ikki og setti beinanvegin fram uppskot um at broyta skattalógina, so hesin frádráttur varð avtikin aftur.

Hetta uppskot varð eisini samtykt, men ístaðin samtykti tingið eftir tilmæli frá fíggjarnevndini at seta 2,8 mill. á fíggjarlógina, so fiskimenn skuldu fáa tann mista frádráttin útgoldnan gjøgnum lønjavningargrunnin, men tó skuldi upphæddin vera kr. 30 um dagin.

Men nú hendir tað ein kundi rokna við frá fiskivinnuumsitingini, og tað er at teir nokta at avgreiða hesa løgtingssamtyktina. Grundgevingin er tann, at tann tekstviðmerking, sum tingið samtykti, og sum ásetti hvussu játtanin skuldi gjaldast út, av misgáum ikki var prentað í sjálva fíggjarlógina fyri 1993, tá hon varð lýst í kunngerðablaðnum.

Grundleys undanførsla

Fiskimannafelagið hevur kannað henda spurning. Vit hava verið í sambandi við serfrøðingar í fyrisiting bæði í Føroyum og í Danmark. Vit hava havt samband við danskan »forvaltningsekspert«, og í vikuskiftinum høvdu vit samband við Jens Peter Christensen, sum er serfrøðingur í statsrætti við lærda háskúlan í Århus. Allir hesir serfrøðingar siga sum við ein munn, at einki hald er í hesi undanførsluni hjá fiskivinnuumsitingini. Teir siga, at tá upphæddin er játtað av løgtinginum, og tað framgongur av hesi løgtingssamtykt, hvussu játtanin skal nýtast, er hetta full heimild til at gjalda játtanina til teir, sum eiga hana.

Tað er eingin ivi um, at henda framferðin er ein roynd hjá umsitingini at taka løgtingið av ræði. Tað tykist eisini sum at fíggjarnevndin var við at finna út av, at tað var hetta sum var við at henda.

Fíggjarnevndin hevur rætt

Fiskiil sendi fíggjarnevndin landsstýrinum bræv tann 20. oktober við boðum um at avgreiða hesa løgtingsjáttan. Samb. útvarpinum sendi fiskivinnuumsitingin hereftir málið til lógardeildina hjá landsstýrinum. Og hetta er sjálvsagt eitt so prinsipielt mál, at tað er her tað eigur at verða avgreitt.

Tann 24. november bar útvarpið tey tíðindini, at umsitingin í Tinganesi ikki metti heimild vera fyri at gjalda játtaða pengarnar.

Samb. tey tíðindi, sum fyri høvdu verið um hetta mál, skuldi hetta sostatt verið niðurstøðan hjá lógardeildini í Landsstýrinum.

Men nærri kanning vísti, at henda almenna fráboðanin frá landsstýrinum til fíggjarnevndina var dikterað av Tommy Petersen, løgfrøðingi á fiskivinnuumsitingini, og undirskrivað av Thomas Arabo og Kjartan Hoydal.

MÁLIÐ HEVUR ONGA TÍÐ VERIÐ TIL VIÐGERÐAR Í LÓGARDEILDINI.

Hetta merkir, at tann einasti løgfrøðingur, sum hevur havt málið undir hond, er Tommy Petersen, og ein hevur onga grund at halda, at hann er í slíkari støðu, at hann kann gera eina óhefta juridiska meting.

Tað kann bert vera **ein** orsøk til, at lógardeildin ikki er sloppin at avgreiða hetta mál, og hon er tann, at lógardeildin ikki hevur viljað lagt navn til tey ynsktu sjónarmiðini. Sostatt skuldu tey sjónarmið, sum eru bestilt frá Tommy Petersen, og sum verða avvíst av fremstu serfrøðingum í danska ríkinum, upphevjast at vera tey almennu sjónarmiðini hjá landsstýrinum.

Er fíggjarnevndarformaðurin farin í eina fellu?

Sum tað frættist vildi fíggjarnevndin ikki láta sær siga. Og síðan hendi nakað merkiligt. Í útvarpinum tann 25. november frættist, at fíggjarnevndarformaðurin leggur ábyrgdina av, at málið verður avgreitt, á landsumsitingina, tá løgtingið hevur gjørt sítt. Og hesum hevur hann rætt í.

Men í somu tíðindasendingini verður greitt frá, at landsstýrið og formaðurin í fíggjarnevndini høvdu gjørt eina semju, um at landsstýrið skuldi leggja eitt nýtt lógaruppskot fyri tingið um heimild at avgreiða nevndu játtan. Síðan hevur landsstýrið tann 2. desember lagt uppskot fram samsvarandi. Til hetta er at siga:

Snildisliga skal løgtingið góðkenna rættarbrot

Júst hetta uppskot er eitt toppmát av tí lógg- og rættarloysi, sum er eyðkent fyri serstakliga fiskivinnuumsitingina.

Tað er nevniliga fullkomiliga greitt, at fiskivinnuumsitingin í heimildarloysi hevur blokerað fyri avgreiðsluna av hesi játtan. Og er hetta annars sera eyðkent fyri tað anarki, sum ræður í hesi umsiting. Um umsitingin veruliga metti, at tann manglandi tekstviðmerkingin var ein forðan fyri at avgreiða játtanina, hevði hon syrgt fyri at fáa hesa rætting gjørda gjøgnum eina nýggja kunngerð í Kunngerðablaðnum. Antin við at endurprenta alla fíggjarlógina ella við at prenta tekstviðmerkingina sum eitt ískoyti til longu lýstu fíggjarlógina. Hetta ger landsstýrið nevniliga í øðrum førum, tá tað er galið við kunngerðini av eini lóg. Hevði hetta verið gjørt, hevði málið verið avgreitt fyri nógvum mánaðum síðani.

At leggja fram eitt nýtt lógaruppskot at játta nakað, sum longu er játtað eina ferð, er aftur eitt gott dømi um, hvussu fiskivinnuumsitingin av øllum alvi roynir at útvega sær størri og størri vald.

Verður hetta uppskotið samtykt, so hevur løgtingið góðkent framferðina hjá fiskivinnuumsitingini. Og so snildisliga sum viðmerkingarnar til lógina eru orðaðar, so merkir ein samtykt av hesum uppskoti, at fíggjarnevndin etur alt í seg aftur, sum hon hevur sagt um hetta mál. Og at umsitingin hevur verið í sínum fulla rætti at blokera fyri avgreiðsluna av hesum máli meginpartin av einum ári.

Ein slík samtykt merkir eisini, at løgtingið góðkennir, at sjónarmið hjá tinginum, soleiðis sum tey eru sett fram í einum nevndaráliti, nýtist landsstýrið ikki at taka fyri fult. Vit hava nevniliga í einum øðrum máli, nevniliga um frítíðarløn av manningarstuðningi, roynt at tingið eina juridisk grundaða niðurstøðu í hesum máli. Her hevur Kjartan Hoydal beinleiðis noktað lønjavningargrunninum at fylgja eini aðrari løgtingssamtykt, sum er orðað í einum áliti hjá eini samdari fíggjarnevnd. Hetta mál hevur Tummas Arabo sultað í fleiri mánaðir. Men tá fyriliggjandi uppskot er samtykt, kann Tommy Petersen beinanvegin fara at diktera eitt nýtt bræv, har Kjartan og Tummas kunnu skriva undir, har vísast kann á, at í løgtingsmáli nr. 49/1993 hevur løgtingið ásannað, at viðmerkingar í einum løgtingsmáli eru ikki bindandi fyri landsstýrið.

Marita og Tummas hava ábyrgdina

Hetta er bert **eitt** dømi um tað umsitingarliga kaos og anarki, sum ræður í Føroyum, og sum neyvan finst í nakrari bananrepublik. Av manningini í landsstýrinum eru serstakliga tveir persónar, sum hava politisku ábyrgdina av hesum óskili, og tað eru Tummas Arabo og Marita Petersen.

Tað er TA, sum hevur beinleiðis ábyrgdina av fiskivinnudeildini. Og hann er stutt sagt ikki annað enn ein nikkidukka hjá Kjartan Hoydal. Og hann bakkar ikki fyri at leggja navn til hetta óttespiliga spælið, sum her fer fram, og sum førir landið longri og longri út í rættarloysi.

Sum løgmaður hevur Marita Petersen størstu politisku ábyrgdina. Hóast ferð eftir ferð er greitt frá tí maktmisbrúki, sum dag og dagliga fer fram í landsstýrinum, letst hon sum einki. FF vendi sær til hennara tann 11. februar ella fyri 10 mánaðum síðan í einum líknandi máli um maktmisbrúk. Men hon hevur ikki ønt aftursvar. Men nú fer tann dagur annars at nærkast, tá veljarin kann geva teimum báðum her nevndu eitt passandi svar.

Heldur Javnaðarflokkurin, at eitt so miðvíst anarki og rættarloysi kann tígast í hel, kann vera at hann fer at forrokna seg.

Óli Jacobsen.

DOKUMENTATION

Viðmerkingar hjá fíggjarnevndini til fíggjarlógaruppskotið fyri 1993:
Á uppskotinum hevur landsstýrið sett 74 miljónir krónur av til inntøkutrygd hjá fiskimonnum. Meirilutin mælir til at hækka hesa játtan við 2,8 miljónum krónum. Meirjáttanin verður at nýta sum serlig viðbót til langfarafiskimenn í samband við telefonútreiðslur. Langfarafiskimenn í hesum sambandi eru menn sum mynstra við skipum, har túrarnir vara meira enn 30 dagar. Meirilutin heldur, at serliga viðbótin eigur at verða 30 krónur um dagin fyri hvønn mynstringardag.

Tískil samtykti tingið soljóðandi broytingaruppskot til fíggjarlógina:

Almannamál v.m.
Nýtt rakstrarstað: inntøkutrygd hjá fiskimonnum
verður hækkað við kr. 2.800.000
og sett til kr. 76.800.000

Viðmerking
Av játtanini verða kr. 2.800.000 nýttar til serliga viðbót fyri telefonútreiðslur hjá langfarafiskimonnum. Vísandi til viðmerkingar meirilutans, ger Lønjavningargrunnur Skipsfiskimanna nærri reglur um hetta.

Her sæst fyrst hvat fíggjarnevndin segði í sínum áliti og síðan hvat løgtingið samtykti. Samb. fremstu serfrøðingum í danska ríkinum, har í millum tann viðurkenda serfrøðingin í statsrætti Jens Peter Christensen er hetta fullgóð heimild at gjalda hesa játtan. Tí er einki at ivast í, at tað er talan um miðvísa chikanu av fiskimonnum, tá fiskivinnuumsitingin í eitt heilt ár hevur noktað at fylgja hesi løgtingssamtykt.

FØROYA LANDSSTÝRI

Tórshavn 02.12.1993
J. Nr. 1525-2/90
KjH/or

Føroya Løgting.

Løgtingsmál nr. 49/1993: Løgtingslóg um serliga viðbót til langfarafiskimenn.

U p p s k o t

til

løgtingslóg um serliga viðbót til langfarafiskimenn. | lagtingslov om særligt tillæg til fiskere på fjernfiskeri.

Viðmerkingar:
Ásannandi at [illegible] telefonútreiðslur til langfarafiskimenn [illegible], setur Føroya Landsstýri [illegible] fram uppskot til løgtingslóg [illegible].

Viðmerkingar til tær einstøku greinirnar:

Í Danmark verða allar framlagdar lógir ikki bert skrivaðar av løgfrøðingum, men øll lógaruppskot skulu eisini kannast í lógardeildini hjá løgmálaráðnum. Sum tað sæst er tað í Føroyum fiskifrøðingurin Kjartan Hoydal, sum skrivar lógaruppskotini, sum eru grundað á hansara serligu rættarfatan. Og sum tað eisini sæst eru viðmerkingarnar so snildisliga orðaðar, at løgtingið við hesum lógaruppskoti samstundis skal viðurkenna, at ein greið løgtingssamtykt grundað á álitinum hjá eini løgtingsnevnd *ikki* er bindandi fyri landsstýrið, sum skal diktera løgtinginum og ikki umvent. Eisini skal fíggjarnevndin við hesum viðmerkingum eta alt í seg aftur um, at hon metti heimildina vera til staðar at avgreiða hesa játtan.

Í okkara skógarleysa landi finnast fjølbroytt viðasløg hjá trælistafólki at evna úr

PÓL Á KLETTI

Seinastu árini hevur í størri og størri mun verið roynt at skapa list og gagnlutir úr tilfari úr heimligum umhvørvi.

Tá grótídnaðurin er undantikin, hava møguleikarnir í Føroyum verið mettir smáir at troyta ráevni. Onkur hevur roynt seg við leiri, fleiri við ull og skinni, onnur við horn og bein. Og væl hevur borið til.

Síðan miðskeiðis í sjeytiárunum hevur Ole Jacob Nielsen, Leynar, roynt seg við føroyskum viði – telgt, skorið og dreyað. Hann er lærari og hevur eisini í undirvísingarhøpi vist á møguleikar at skapa list úr viði úr skógarleysa landinum Føroyum. Hann hevur roynt at liva við tí »livandi viðinum«. Lurt og lurtað eftir tráanini í honum at tala gjøgnum tá skapandi listina.

Ole Jacob Nielsen byrjaði at dreya í 1964 og hevur luttikið á skeiðum á smiðilæraraskúla í Keypmannahavn. Men sæð burtur frá hesum og leiðbeiningum og hugskotum úr bókum og frá øðrum dreyarum, hevur hann meira at kalla sjálvhjálpin ment hegni sítt.

Í dag kl. 10 letur hann upp framsýning í Smiðjuni í Litluvík við ymsum lutum úr viði. Framsýningin verður opin til og við sunnudegnum 13. desember; gerandisdagarnar kl. 10-19, sunnudagin kl. 14-19.

Hetta er 3. árið hann sýnir trælist. Í vár hevði hann framsýning í Norðurlandahúsinum, sum var ógvuliga væl vitjað.

Føroysku viðasløgini, Ole Jacob Nielsen mest evnar listaverk síni úr, eru ahorn, roynividur, gullregn og fura.

Oljuleiting í føroyskum øki

Mikukvøldið 8. desember kl. 20 heldur Jørgen Nørgaard, deildarstjóri í danska orkumálaráðnum, fyrilestur í røðini »Føroyar ár 2000« á Fiskirannsóknarstovuni í Nóatúni við heitinum

»Oljuleiting í føroyskum øki«

Í hesum fyrilestri dregur Jørgen Nørgaard upp fyritreytirnar fyri oljuvirksemi á føroyska landgrunninum. Tey, ið leika á altjóða oljupallinum, tey stóru oljufeløgini og rannsóknarvirki teirra, verða umrødd. Eisini verður støðan lýst, um olja verður funnin, sum kann verða gagnnýtt.

At enda verða drigin fram serliga tey krøv, metingar og vegan fyri og ímóti, sum oljuleiting og møgulig framleiðsla setir føroyskum myndugleikum og føroyska samfelagnum.

Fyrilesturin er almennur.

Jørgen Nørgaard, deildarstjóri í danska orkumálaráðnum heldur næsta fyrilesturin í røðini »Føroyar ár 2000«. Evnið er hesaferð oljuleiting.